

مجموعه

قوانین و مقررات رسانه‌ها

تدوین
منیژه هاشمیان

اینگذار
دکتر بهر انصاری

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی

تهران - ۱۳۹۶

عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : مجموعه قوانین و مقررات رسانه‌ها/تدوین منیژه هاشمیان ۱۳۶۷
 مشخصات نشر : تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری : ۳۰۸ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۴۰-۱۶-۳
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : رسانه‌های گروهی - قوانین و مقررات - ایران
 شناسه افزوده : هاشمیان، منیژه، ۱۳۶۷ - گردآورنده
 رده بندی کنگره : KM۳۴۸۲/م۳ ۱۳۹۴
 رده بندی دیویی : ۳۴۳/۵۵۰۹۹
 شما کتابخانه ملی: ۴۱۱۹۱۹۴

با توجه به فروشگاه اینترنتی شهر دانش از مزایای خرید آنلاین و تخفیف ویژه برخوردار شوید

www.shahredanesh.com

عنوان : مجموعه قوانین و مقررات رسانه‌ها
 تدوین کننده : منیژه هاشمیان
 ناشر : مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش
 نوبت چاپ : اول
 تاریخ چاپ : ۱۳۹۶
 شمارگان : ۲۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۴۰-۱۶-۳
 بهاء : ۲۲,۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

تهران - خیابان کریم خان زند - خیابان سنایی - خیابان نهم - خیابان گیلان - پلاک ۵
 کد پستی ۱۵۸۵۴۳۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹ تلفن: ۸۸۱۱۵۸۱ نمابر: ۸۸۱۱۵۸۰
 Website: <http://www.sdil.ac.ir> Email: publication@sdil.ac.ir

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفا می‌نماید. اندیشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق، که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علمی، تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و نمو نظام اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهیم گردند.

قانونگذار فهیم و آگاه، هیچگاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز از ادبیات و دکتترین حقوق کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت، و هیچگاه مصوبات قبلی خویش را دایمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منت‌خانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق و حوزه‌های علمیه که به مأموریت خدای تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران، و اساتید حقوق و فقه‌های گمارند علاوه بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند متقارن رسالت مهمی در غنی‌سازی ادبیات و دکتترین حقوقی کشور برعهده دارند.

جمهوری اسلامی ایران به ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل توجهی در توسعه کمی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمی به همین میزان با

توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی مورد نیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش که همواره سعی داشته است علاوه بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتابهای حقوقی در حوزه‌ها و موضوعات مورد نیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات سرکار خانم منیژه هاشمیان در تدوین کتاب «مجموعه قوانین و مقررات رسانه‌ها» را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورد استفاده متولیان امر قرار گیرد.

دکتر وحید اشتیاق

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۵
مقدمه.....	۲۱
بخش اول: رساله‌های چاپی و نوشتاری (مطبوعات و کتاب)	
قانون مطبوعات.....	۳۴
فصل اول: تعاریف.....	۳۴
فصل دوم: رسالت مطبوعات.....	۳۵
فصل سوم: حقوق مطبوعات.....	۳۶
فصل چهارم: حدود مطبوعات.....	۳۷
فصل پنجم: شرایط متقاضی و مراحل صدور پروانه.....	۳۹
فصل ششم: جرائم.....	۴۴
فصل هفتم: هیئت منصفه مطبوعات.....	۴۸
فصل هشتم: موارد متفرقه.....	۵۱
قانون تعیین تکلیف هیئت منصفه مطبوعات.....	۵۲
قانون محل دفاتر روزنامه و مجله.....	۵۳
قانون ممنوعیت وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی از چاپ و انتشار نشریات غیر ضرور.....	۵۴
قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتاب‌فروشان از پرداخت مالیات.....	۵۷
آیین‌نامه نمایندگی توزیع و فروش نشریات.....	۵۸

آیین‌نامه اجرایی قانون مطبوعات.....	۶۱
فصل اول: تعاریف و مشخصات.....	۶۱
فصل دوم: شرایط صدور پروانه انتشار رسانه.....	۶۴
فصل سوم: وظایف صاحبان امتیاز و مدیران مسئول رسانه‌ها.....	۶۷
فصل چهارم: سایر مقررات.....	۶۸
آیین‌نامه محل تأسیس دفاتر مطبوعات.....	۷۱
آیین‌نامه اجرایی قانون ممنوعیت وزاره‌تخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی از چاپ و انتشار نشریات غیر ضرور.....	۷۳
تعاریف.....	۷۳
آیین‌نامه چاپ و صحافی مطبوعات دولتی.....	۷۶
تصویب‌نامه راجع به صدور تمدن کتب و نشریات.....	۷۹
سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در حوزه مطبوعات.....	۸۰
ضوابط ناظر بر فعالیت نشریات مطبوعاتی.....	۸۴
مصوبه اصلاحی «اهداف، سیاست‌ها و ضوابط نشر کتاب».....	۸۸
الزام ناشران به تحویل تعدادی نسخ رایگان انتشارات خود جهت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....	۹۶
بخش دوم رادیو - تلویزیون	
قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.....	۹۹
قانون خط مشی کلی و اصول برنامه‌های سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.....	۱۰۲
مقدمه.....	۱۰۲
فصل اول - اصول کلی.....	۱۰۴
فصل دوم - مسائل خبری.....	۱۰۶
فصل سوم - مسائل عقیدتی.....	۱۰۷

فصل چهارم - برنامه‌های فرهنگی.....	۱۰۷
فصل پنجم - برنامه‌های اجتماعی.....	۱۰۸
فصل ششم - برنامه‌های سیاسی.....	۱۰۹
فصل هفتم - خطوط کلی در زمینه‌های اقتصادی.....	۱۱۱
فصل هشتم - امور اداری.....	۱۱۲
فصل نهم - امور نظامی.....	۱۱۲
اساسنامه سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.....	۱۱۳
فصل اول - کلیات.....	۱۱۳
فصل دوم - اهداف، وظایف و اختیارات.....	۱۱۵
فصل سوم - ارکان سازمان.....	۱۱۵
فصل چهارم - تشکیلات.....	۱۱۹
فصل پنجم - امور مالی.....	۱۲۰
فصل ششم - مقررات مختلف.....	۱۲۲
اساسنامه سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی.....	۱۲۴
بخش سوم: فضای مجازی	
قانون جرایم رایانه‌ای.....	۱۳۱
بخش یکم - جرایم و مجازات‌ها.....	۱۳۱
فصل یکم - جرایم علیه محرمانگی داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی.....	۱۳۱
مبحث یکم - دسترسی غیرمجاز.....	۱۳۱
مبحث دوم - شنود غیرمجاز.....	۱۳۱
مبحث سوم - جاسوسی رایانه‌ای.....	۱۳۱
فصل دوم - جرائم علیه صحت و تمامیت داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی.....	۱۳۳
مبحث یکم - جعل رایانه‌ای.....	۱۳۳
مبحث دوم - تخریب و اختلال در داده‌ها یا سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی.....	۱۳۳
فصل سوم - سرقت و کلاهبرداری مرتبط با رایانه.....	۱۳۴

فصل چهارم - جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی	۱۳۴
فصل پنجم - هتک حیثیت و نشر اکاذیب	۱۳۶
فصل ششم - مسئولیت کیفری اشخاص	۱۳۷
فصل هفتم - سایر جرائم	۱۴۰
فصل هشتم - تشدید مجازات‌ها	۱۴۰
بخش دوم - آیین دادرسی	۱۴۱
فصل یکم - صلاحیت	۱۴۱
فصل دوم - جمع‌آوری ادله الکترونیکی	۱۴۳
مبحث اول - نگهداری داده‌ها	۱۴۳
مبحث دوم - حفظ فوری داده‌های رایانه‌ای ذخیره شده	۱۴۳
مبحث سوم - ارایه داده‌ها	۱۴۴
مبحث چهارم - تفتیش و توقیف داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی	۱۴۴
مبحث پنجم - روش‌های رد و ردیابی ارتباطات رایانه‌ای	۱۴۶
فصل سوم - استاندارد ذیری ادله الکترونیکی	۱۴۶
بخش سوم - سایر مقررات	۱۴۷
آیین‌نامه ساماندهی فعالیت پایگاه‌های اطلاع‌رسانی (سایت‌های) اینترنتی ایرانی	۱۴۸
فصل اول: تعاریف	۱۴۹
فصل دوم: ساماندهی و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۴۹
فصل سوم: تخلفات و نحوه رسیدگی به آن‌ها	۱۵۰
فصل چهارم - سایر مقررات	۱۵۲
آیین‌نامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال	۱۵۳
مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای	۱۶۶
مقدمه	۱۶۶
الف. آیین‌نامه نحوه اخذ مجوز و ضوابط فنی نقطه تماس بین‌المللی	۱۶۶
ب. آیین‌نامه واحدهای ارائه‌کننده خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنت رسا (ISP)	۱۶۹

ج. آیین‌نامه دفاتر خدمات حضوری اینترنت (Coffeenet).....	۱۷۵
آیین‌نامه داخلی شورای عالی فضای مجازی کشور.....	۱۷۹
اساسنامه مرکز ملی فضای مجازی کشور.....	۱۸۵
مصوبه شورای عالی فضای مجازی در خصوص شرح وظایف و اختیارات و اعضاء	
«کمیسیون عالی تنظیم مقررات فضای مجازی کشور».....	۱۹۴
الف) شرح وظایف و اختیارات.....	۱۹۴
ب) ترکیب اعضاء کمیسیون عالی تنظیم مقررات فضای مجازی کشور:.....	۱۹۵
تصویب نامه شورای عالی فضای مجازی در خصوص شرح وظایف، اختیارات و	
اعضاء «کمیسیون عالی امنیت فضای مجازی کشور».....	۱۹۷
شرح وظایف و اختیارات.....	۱۹۷
ترکیب اعضاء:.....	۱۹۸
مصوبه شورای عالی فضای مجازی در خصوص شرح وظایف و اختیارات و اعضاء	
«کمیسیون عالی ارتقای تولید محتوای فضای مجازی کشور».....	۲۰۰
الف) شرح وظایف و اختیارات:.....	۲۰۰
ب) ترکیب اعضاء کمیسیون عالی ارتقای تولید محتوای فضای مجازی کشور:.....	۲۰۱
تصمیم‌گیری در خصوص شوراهای عالی موازی با شوراهای عالی فضای مجازی	
.....	۲۰۳

بخش چهارم: ماهواره

قانون ممنوعیت به‌کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره.....	۲۰۵
آیین‌نامه اجرایی قانون ممنوعیت به‌کارگیری تجهیزات دریافت از ماهواره.....	۲۰۸
بخش پنجم: سینما، فیلم، محصولات سمعی - بصری	
قانون نحوه مجازات اشخاصی که در امور سمعی و بصری فعالیت‌های غیرمجاز	
می‌نمایند.....	۲۱۵

۲۲۰	آیین‌نامه سالن‌های نمایش فیلم و طرز کار آنها
۲۲۵	آیین‌نامه نظارت بر نمایش فیلم و اسلاید و ویدیو و صدور پروانه نمایش آنها
۲۳۲	آیین‌نامه بررسی فیلم‌نامه و صدور پروانه فیلم‌سازی
۲۳۵	آیین‌نامه شورای عالی سینما
۲۳۹	سیاست‌های توزیع و نمایش فیلم‌های سینمایی و مواد سمعی و بصری خارجی
۲۳۹	الف: مقدمه
۲۴۰	ب: سیاست‌های اولویت‌ها
۲۴۱	ج: مراجع دی: خطر ضمانت اجراء
۲۴۳	اساسنامه خانه سینما
۲۴۳	فصل اول - کلیات
۲۴۳	فصل دوم - اهداف و وصیف
۲۴۴	فصل سوم - ارکان

بخش ششم: سایر قوانین و مقررات

۲۵۱	قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی
۲۵۳	قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات
۲۵۳	فصل اول - تعاریف و کلیات
۲۵۳	بند اول - تعاریف:
۲۵۴	بند دوم - آزادی اطلاعات:
۲۵۴	بند سوم - حق دسترسی به اطلاعات:
۲۵۴	فصل دوم - آیین دسترسی به اطلاعات
۲۵۴	بند اول - درخواست دسترسی به اطلاعات و مهلت پاسخگویی به آن
۲۵۵	بند دوم - نحوه پاسخ به درخواست‌ها:

فصل سوم - ترویج شفافیت	۲۵۵
بند اول - تکلیف به انتشار	۲۵۵
بند دوم - گزارش واحد اطلاع‌رسانی به کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۲۵۶
فصل چهارم - استثنائات دسترسی به اطلاعات	۲۵۶
بند اول - اسرار دولتی	۲۵۶
بند دوم - حمایت از حریم خصوصی	۲۵۶
بند سوم - حمایت از سلامتی و اطلاعات تجاری	۲۵۶
بند چهارم - سوء موارد	۲۵۷
فصل پنجم - کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۲۵۷
بند اول - تشکیلات کمیسیون	۲۵۷
بند دوم - گزارش کمیسیون	۲۵۸
فصل ششم - مسئولیت‌های بدنی و کیفری	۲۵۸
آیین‌نامه اجرایی قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۲۶۰
آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۱۸) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۲۶۵
آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات	۲۶۸
آیین‌نامه طرز نگاهداری اسناد سری و محرمانه دولتی و شبه‌دولتی و نحوه مشخص نمودن نوع اسناد و اطلاعات	۲۷۱
قسمت اول - طبقه‌بندی اسناد	۲۷۱
قسمت دوم - نحوه مشخص کردن نوع اسناد سری و محرمانه	۲۷۲
قسمت سوم - طرز نگاهداری اسناد سری و محرمانه	۲۷۳
آیین‌نامه تأسیس و نظارت بر نحوه کار و فعالیت کانون‌های آگهی و تبلیغاتی	۲۷۶
از «قانون تجارت الکترونیک»	۲۸۲

۲۸۲	فصل دوم - در قواعد تبلیغ - (Marketing).....
۲۸۳	آیین‌نامه اجرایی ماده ۷ قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان.....
۲۸۷	قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان.....
۲۸۷	فصل یکم - تعاریف.....
۲۸۸	فصل دوم - حقوق پدیدآورنده.....
۲۸۹	فصل سوم - مدت حمایت از حق پدیدآورنده و حمایت‌های قانونی دیگر.....
۲۹۱	فصل چهارم - تخلفات و مجازات‌ها.....
۲۹۳	قانون ترجمه، تکثیر، کتب و نشریات و آثار صوتی.....
۲۹۵	ضمائم.....
۲۹۷	فهرست قوانین و آیین‌نامه‌ها بر اساس تاریخ تصویب.....
۳۰۳	فهرست قوانین و آیین‌نامه‌ها بر اساس مرجع تصویب.....

پیشگفتار

انتشار قوانین و مقررات در کشورهای مختلف که بخشی از اطلاع‌رسانی حقوقی را تشکیل می‌دهد، از اهمیت خاصی برخوردار است. زیرا در جامعه‌ای که بر اساس قانون اداره می‌شود، اشخاص امور خود را با توجه به حقوق و تکالیف قانونی خویش تنظیم می‌کنند و الزامات قانونی را در تنظیم برنامه زندگی و کاری خود لحاظ می‌کنند. از این رو، در برخی از کشورها انتشار قوانین و مقررات به طور انحصاری در اختیار دولت قرار دارد و در برخی دیگر، به این خصوص با مجوز دولت به این کار دست می‌یازد. در هر دو فرض، هدف آن است که اولاً اشخاص به تمامیت آنچه به عنوان اراده و تصمیم دولت شناخته می‌شود در فرایند انتشار اطلاع‌رسانی مخدوش نشود ثانیاً آنچه باید منتشر و به عموم ابلاغ شود در فرایند انتشار، عمداً یا سهواً کنار گذاشته نشود.

علاوه بر اهمیت امر انتشار و اطلاع‌رسانی در مورد قوانین و مقررات، در کشورهایی که سابقه قانون‌گذاری طولانی دارند به دلیل انباشتگی قوانین و مقررات مصوب در حوزه‌های مختلف، پیدا کردن قوانین و مقررات محاسب و لازم‌الاجرا به امر دشوار و تخصصی تبدیل شده است. از همین رو، تدبیر دیگری به فرایند انتشار قوانین و مقررات افزوده شده است که به تنقیح موسوم است. در این فرایند، که عمدتاً از سوی دولت و به دست افراد متخصص صورت می‌گیرد مصوبات معتبر از غیر معتبر تمییز داده می‌شود.

برخی کشورها، مرحله دیگری را نیز به فرایند انتشار قوانین و مقررات افزوده‌اند که پس از تنقیح صورت می‌گیرد و عبارت است که گردآوردن قوانین و مقررات هم‌موضوع در مجموعه‌هایی با ساختار، نظم و انسجام خاص که از این مجموعه‌ها به «کد» یا مجموعه‌های موضوعی قوانین می‌توان یاد کرد.

مجموع این تدابیر که اهمیت امر انتشار قوانین و مقررات را نشان می‌دهد در کشور ما نیز کم و بیش مطرح و مورد توجه بوده است. در مورد صرف انتشار قوانین و مقررات،

علاوه بر روزنامه رسمی کشور، مجموعه‌هایی به دست اشخاص و ناشران خصوصی و بدون هرگونه نظارت و کنترل از سوی دولت منتشر شده است که شکل و محتوای آنها کاملاً سلیقه‌ای است. در بسیاری از این مجموعه‌ها مشاهده می‌شود که صحت و سندیت و تمامیت مصوبات مخدوش شده است.

در کشور ما تنقیح و تدوین قوانین و مقررات دست کم از اواخر دهه ۱۳۴۰ شمسی به یکی از مسائل مهم نظام قانون‌گذاری کشور تبدیل شده و مصوباتی نیز برای فعلیت بخشیدن به آن تصویب شده است. نزدیک به چهار دهه است که اقدامات مختلفی در این راستا صورت می‌گیرد و مجموعه‌های منقح‌شده متعددی نیز تهیه و منتشر شده است. با وجود این، ثراحد حاکی از آن است که این امر، به دلایل مختلف، چندان با توفیق مواجه نبوده و از مرحله تنقیح، آن هم به نحو قابل انتقاد، فراتر نرفته است. از این رو، یکی از مهم‌ترین عناصر و ابزارهای حاکمیت قانون در کشور ما با آسیب‌های جدی مواجه است.

قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۸/۴/۲۵ تلاش کرده است تا این آسیب‌ها را ترمیم کند. از جمله این تلاش انتشار قوانین و مقررات را به تأیید مرجع تنقیح و تدوین منوط ساخته است. با وجود این، قانون مذکور چه از نظر محتوا و چه از نظر اجرا با ایرادهای متعددی مواجه است که تحقق اهداف آن را غیرعملی و بسیار دشوار کرده است.

بر این اساس، در کشور ما پیدا کردن قوانین و مقررات مرتبط با یک موضوع امر دشوار و تخصصی است. یکی از این موضوعات، ارتباطات جمعی و رسانه‌های همگانی است. مطبوعات، رادیو و تلویزیون، خبرگزاری‌ها و اینترنت، هر کدام تابع قوانین و مقررات متعددی هستند که چه‌بسا متخصصان و صاحبان رسانه‌ها نیز از آنها بی‌اطلاع هستند. برای مثال، در حال حاضر، برای پیدا کردن قوانین و مقررات حاکم بر فعالیت‌های رسانه‌های مجازی، قانون مطبوعات و آیین‌نامه اجرایی آن، آیین‌نامه ساماندهی فعالیت پایگاه‌های اطلاع‌رسانی (سایت‌های) اینترنتی ایرانی مصوب هیئت وزیران ۱۳۸۵، سند راهبردی نظام جامع فناوری اطلاعات جمهوری اسلامی ایران مصوب هیئت وزیران (مورخ ۱۳۸۷/۲/۸)، آیین‌نامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال مصوب هیئت‌وزیران (مورخ ۱۳۸۹/۵/۲۴) قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸

و مصوبات کمیته فیلترینگ، مصوبات شورای عالی فضای مجازی (از سال ۱۳۹۰) و مصوبات متعدد دیگری وجود دارند که گاهی اطلاع از وجود آنها و کشف مناسبات بین آنها بسیار دشوار است. بر این اساس، در حال حاضر، پاسخ به این پرسش که فیلترینگ رسانه‌های دیجیتال به عهده چه مرجعی است حسب مصوبات موجود می‌توان دست کم چهار مرجع را ذکر کرد: کمیته فیلترینگ، هیئت نظارت بر مطبوعات، شورای عالی فضای مجازی و مقامات قضایی. همین آشفتگی در خصوص فعالیت خبرگزاری‌های مختلف در کشور وجود دارد.

تنقیح و تدوین علمی قوانین و مقررات به آشکار شدن این نوع ابهامات و تشتت‌ها در قوانین و مقررات کشور و به اتخاذ راهکارهای پیشگیری و اصلاح آنها کمک می‌کند. دایر کردن دوره دانشی ارشد حقوق ارتباطات در دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی با عمد مرحوم دکتر کاظم معتمدنژاد، اساتید و دانشجویان این دوره را بالضروره نسبت به قوانین و مقررات ناظر بر ارتباطات حساس و علاقمند ساخت. با وجود این، در دسترس نبودن مجموعه منتشر شده‌ای در این باره که بتواند در کلاس‌های درس مورد استناد قرار گیرد و شواهد پیدا کردن برخی از این مصوبات از سوی مدرسان و دانشجویان، همواره یکی از مدغ‌های این دوره بوده است.

برای رفع این نقیصه، اینجانب گردآوری قوانین و مقررات، راجع به ارتباطات جمعی را در یک مجموعه منظم به دانشجویان خود پیشنهاد کرده خانم منیژه هاشمیان که یکی از دانشجویان علاقمند و توانمند در حوزه حقوق ارتباطات است این پیشنهاد را جدی گرفتند و با علاقه‌ای ستودنی و صرف وقت و حوصله بسیار توانستند این مهم را به سرانجام برسانند.

گفتنی است که گرایش حقوق ارتباطات در کشور ما، علیرغم تلاش‌های تحسین‌برانگیز آقای دکتر معتمدنژاد، همچنان در دوران کودکی رشد خود قرار دارد و هنوز جنبه تخصصی و بین‌رشته‌ای مسائل و موضوعات این گرایش حقوقی آن طور که لازم است شناسایی نشده است. شاید بتوان گفت که حقوق ارتباطات یکی از بین‌رشته‌ای‌ترین گرایش‌های حقوقی است. از یک سو، فهم و تحلیل موضوعات و مسائل این رشته مستلزم شناخت کافی هم از اصول و قواعد حقوقی ناظر بر ارتباطات است و هم از مفاهیم، مبانی و اصول و مقتضیات فعالیت‌های رسانه‌ای است و از سوی دیگر،

نیازمند دانش حقوقی از حوزه‌های مختلف حقوق است. برای مثال، حقوق بین‌الملل، بویژه موازین بین‌المللی حقوق بشر هنجارهای بین‌المللی دقیق و نسبتاً مفصلی در این حوزه دارد که عملکرد دولت‌ها در مورد رسانه‌ها در فرایندهای تقنینی، اداری و قضایی با آنها سنجیده می‌شود؛ حقوق عمومی، حمایت از آزادی بیان و مطبوعات را در سطح حقوق اساسی کشور و سازوکارهای اداری مربوط برعهده دارد، حقوق کیفری، اتخاذ سیاست‌های کیفری متناسب در قبال انواع رسانه‌ها، جرم انگاری در این حوزه و آیین‌های رسیدگی به جرایم رسانه‌ای را مطالعه می‌کند و حقوق خصوصی نیز نظام مسئولیت قراردادی و مدنی در فعالیتهای رسانه‌ای را مطالعه می‌کند.

در کشور ما، بسیاری از مسائل مطرح در حوزه رسانه‌ها با توسل به عمومات حقوقی و با مراجعه به قوانینی که برای فعالیت‌های غیر رسانه‌ای تنظیم شده‌اند کنترل و نظارت می‌شوند. برای مثال، قانون مجازات اسلامی سهم مهمی در استندهای محاکم مطبوعاتی دارد. هنوز تفاوت‌های، توهین مطبوعاتی با سایر انواع توهین شناخته شده نیست و بلکه جای تعجب است که برخلاف سایر کشورها و اصول ناظر بر حمایت از آزادی مطبوعات، این نوع توهین در نظام حقوقی ایران از توهین‌های مشدد محسوب می‌شود. در آرائی از نظام قضایی کشور در خصوص مطبوعات صادر شده است به ندرت به آرایه‌ها مشاهده می‌کنیم که در آن از آزادی مطبوعات و فوایدش برای جامعه دفاع شده باشد. گویی هنوز کارویژه‌های مطبوعات و دلایل آزادی آنها و نیز هزینه‌هایی که جامعه در قبال این منافع باید بپردازد شناخته شده نیست. نشریات الکترونیک و خبرگزاری‌ها، بدون توجه به تفاوت‌های اساسی که با سم دارند، تابع احکام قانون مطبوعات می‌شوند و انواع نهادهای موازی برای نظارت بر آنها وارد عمل می‌شوند. اینها تنها نمونه‌هایی از بسیار هستند که نشان می‌دهند حقوق ارتباطات در کشور ما راه طولانی و دشواری برای اثبات هویت استقلالی خود و ورود و تأثیرگذاری در فرایندهای تقنینی، اداری و قضایی دارد.

تهیه مجموعه‌ای منقح از قوانین مقررات ناظر بر ارتباطات جمعی در کشور، با توجه به نکات فوق کار بسیار دشواری است. شناسایی قوانین و مقررات مرتبط با رسانه‌ها به نحوی که قانون یا مقرره مهمی از قلم نیفتاده باشد یا به اشتباه در مجموعه آورده نشده باشد، دسته‌بندی قوانین و مقررات گردآوری شده به نحوی که خواننده به آسانی بتواند

متن قانونی مورد نظر خود را پیدا کند و در آن از تکرار مصوبات نیز اجتناب شده باشد کار دقیق، تخصصی، زمان‌بر و حساسی است.

با وجود این سختی‌ها، خانم هاشمیان با علاقه و پشتکار وصف‌ناپذیر تلاش کرده است تا این امر مهم را انجام دهد.

ایشان در مجموعه پیش رو، پس از ذکر مقدمه‌ای در مورد کلیات حقوق ارتباطات که در نوع خود نشان از شناخت خوب ایشان از حقوق ارتباطات دارد، قوانین و مقررات کلیدی مرتبط با هر رسانه را از منابع معتبر و رسمی تهیه کرده و ذیل آن رسانه آورده‌اند. آن دسته از قوانین و مقررات نیز که به همه رسانه‌ها ارتباط دارند در بخش‌های پایانی آمده‌اند. وجود جداول دقیق در ابتدای مجموعه که می‌تواند خواننده را در پیدا کردن قوانین و مقررات مورد نیاز یاری دهد از دیگر اوصاف مزایای این مجموعه است.

با وجود این، گفتنی است به هدف از تهیه این مجموعه، انتشار مجموعه قوانین ناظر بر حوزه ارتباطات جمعی که به صورت علمی منقح و مدون شده باشد نیست بلکه صرفاً انتشار قوانین و مقررات کلیدی از طریق این حوزه است و از این رو، نافی تکلیف مراجع دولتی مرتبط با تنقیح و تدوین قوانین و مقررات نیست به تهیه مجموعه موضوعی منقح و مدون در این باره نیست.

انجام این مهم را به خانم هاشمیان تبریک می‌گوییم و مطمئن هستیم در آینده نزدیک آثار علمی این محقق جوان مورد استفاده علاقه‌مندان حقوق ارتباطات قرار خواهد گرفت.

دکتر باقر انصاری